

“İklim Değişikliği ve Türkiye”

Av.Cem Altıparmak

BMİDÇS MÜZAKERE SÜRECİ

KP I. Yüklümlülük Dönemine resmen katılmayacaklarını bildiren ülkeler:
Kanada
Japonya,
Yeni Zelanda
Rusya Federasyonu

KP II. Yüklümlülük Döneminde resmen yer alacağını resmen bildiren ülkeler:
AB-27,
Avusturya
Belarus
Hırvatistan,
İzlanda,
Kazakistan,
Lihtenştayn
Monako
İsviçre
Norveç,
Ukrayna

KP I. Yüklümlülük Dönemi (2008 - 2012)

AWK-KP ve
AWK-LCA
görevlerinin
sonu

Durban Platformu
geçici çalışma
grubu (ADP) yeni
anlaşma hazırlıkları
için görevlendirildi.

KP II. Yüklümlülük Dönemi (2013 - 2020)

Taraflar 1 Mart 2013 tarihinden itibaren yeni anlaşmaya ilişkin önerilerini paylaşacak

- 1992 BMİDÇS'nin kabulü
- 1994 BMİDÇS'nin yürürlüğe girmesi
- 1995 1. Taraflar Konferansı (COP 1/Berlin)
- 1997 Kyoto Protokolü'nün kabulü
- 2001 COP 7 Marakeş Mutabakatı'nın kabulü
- 2005 Kyoto Protokolü'nün yürürlüğe girmesi
- 2007 COP 13 Bali Eylem Planı
- 2009 COP 15 Kopenhag Mutabakatı
- 2010 COP 16 Cancun Kararları
- 2011 COP 17 Durban Çıktıları
- 2012 COP 18 Doha Kararları
- 2013 COP 19 Varşova Çıktıları
- 2015 Yeni anlaşmanın hazırlanması çalışmalarının tamamlanması
- 2020 Post-Kyoto: Yeni Anlaşma

Paris Anlaşması Ne Öngörüyor?

Sıcaklık

Küresel sıcaklık artışının 2100 yılı itibari ile 2 derecenin mümkün olduğu kadar altında ve dahi 1.5 dereceye olabildiğince yakın şekilde limitlenmesi amaçlanıyor.

Finans

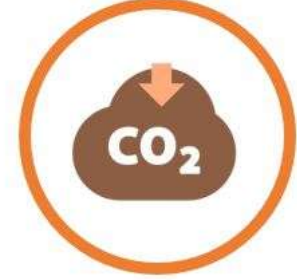
Gelişmiş ülkelerin 2020 yılı itibari ile yılda 100 milyar dolar iklim finansmanını geliştirmekte olan ülkelere aktarması hedeflenmektedir.

Farklılaşma

Gelişmiş ülkelerin sera gazı azaltımında liderlik yapmak yükümlülüğü olacaktır. Gelişmekte olan ülkelere çabalarını arttırmaları yönünde teşvik edilecektir.

Sera Gazları

Sera gazı salımlarının olabildiğince çabuk zirve yapıp azalış trendine geçmesi hedefleniyor. 2050'den sonra insan kaynaklı salımların dengelenmesi öngörülmektedir.

Çaba Paylaşımı

Gelişmiş ülkeler geliştirmekte olan ülkelere finansal yardım sağlamak zorunda olacaktır. Gelişmekte olan ve imkana sahip ülkeler de gönüllü olarak katkı sunabileceklerdir.

Değerlendirme

İlki 2023 yılı itibari ile olmak üzere ulusal katkılar (NDC'ler) her 5 yılda bir revize edilecektir. Her ülke hedeflerini arttırmak durumunda olacaktır.

Kayıp & Zarar

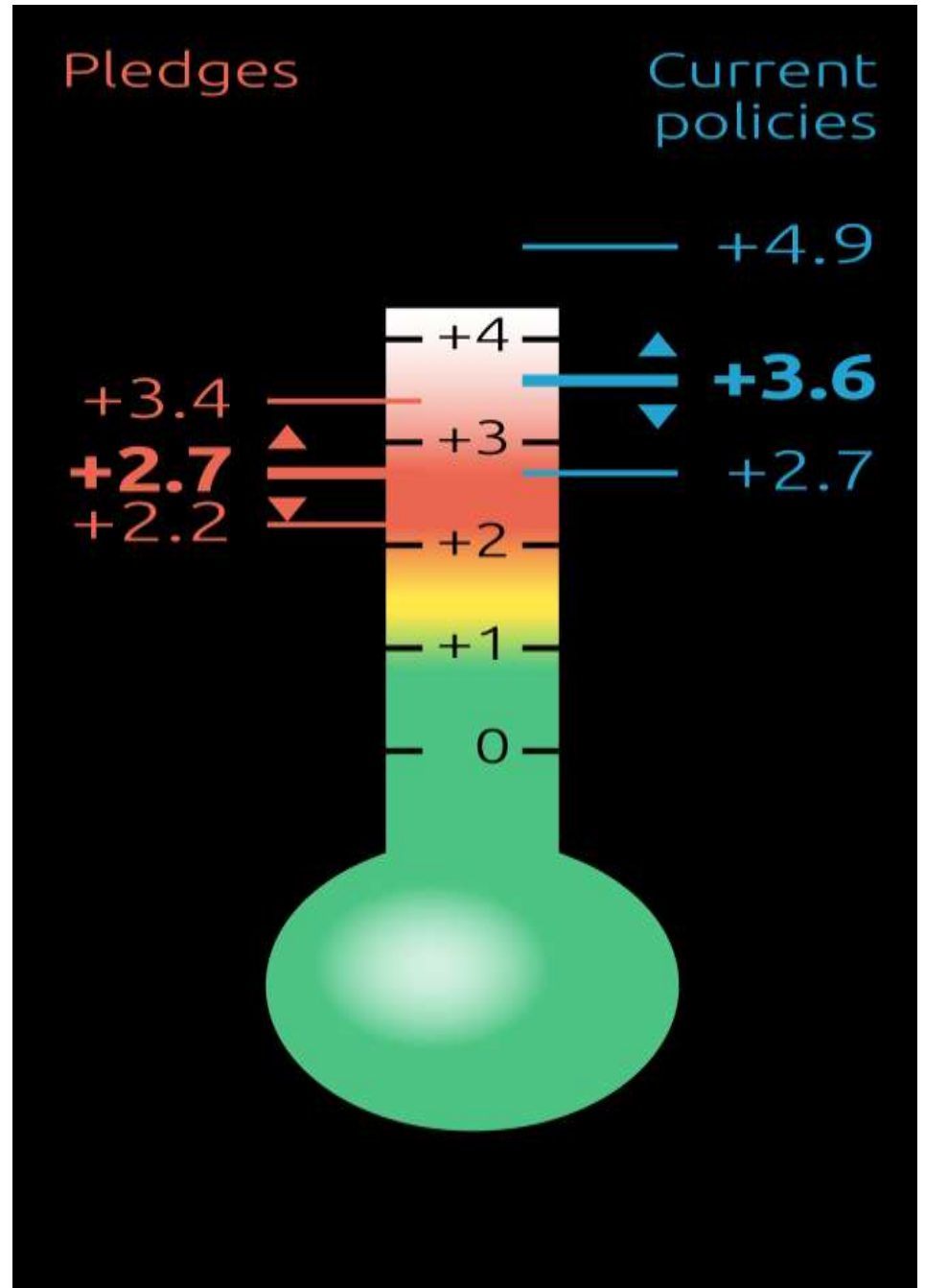
İklim değişikliğine kırılgan ülkelerin bundan doğan kayıp & zararları anlaşmada tanınıyor ancak bir tazmin mekanizması yok.

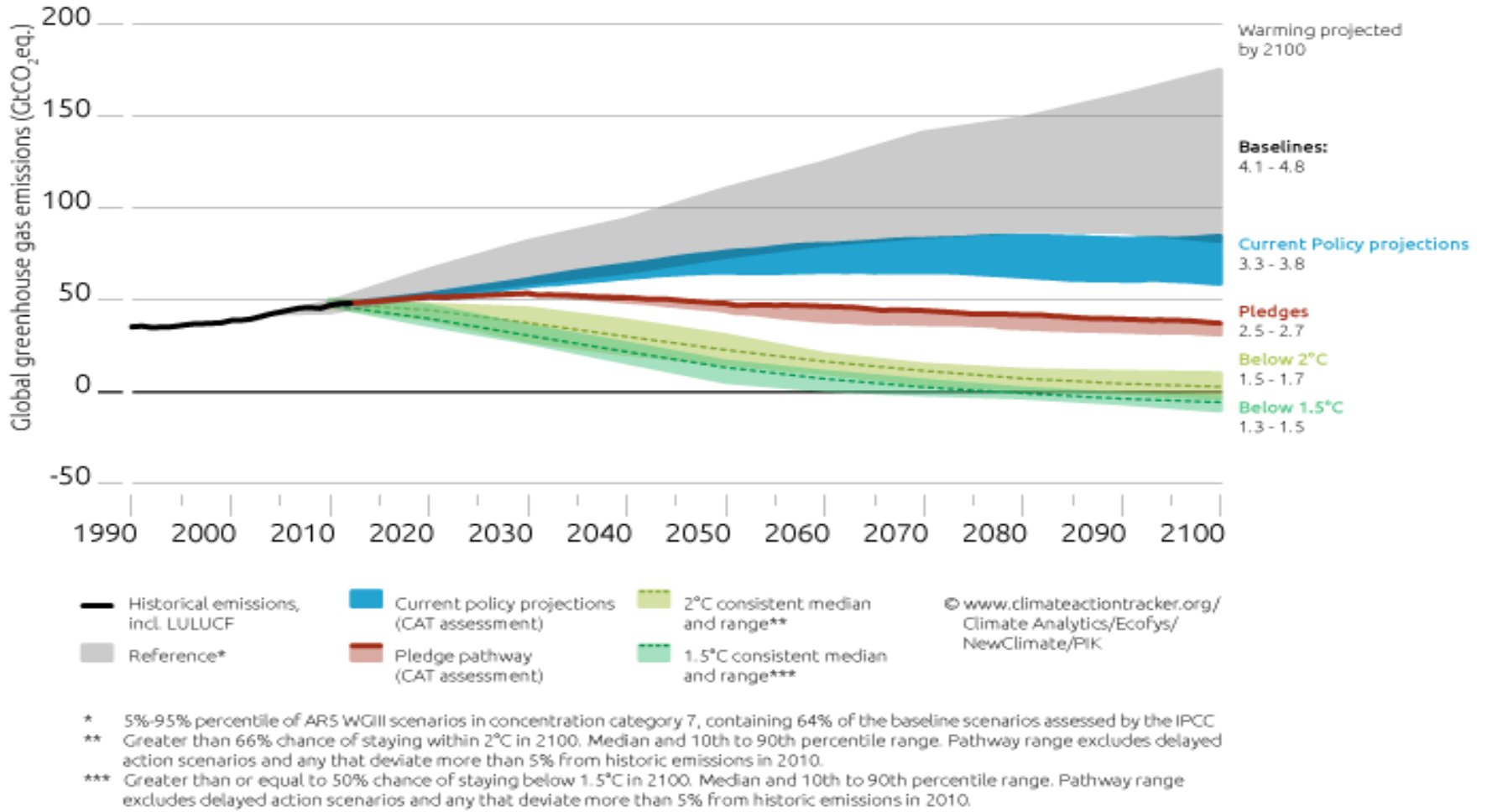
Türkiye

Türkiye masaya iddialı bir hedef koymadığı ve gelişmiş ülke sayıldığı halde iklim finansmanından yararlanmak istedi ve bu isteği kabul görmedi. Durumu bir sonraki zirvede netleşecek.

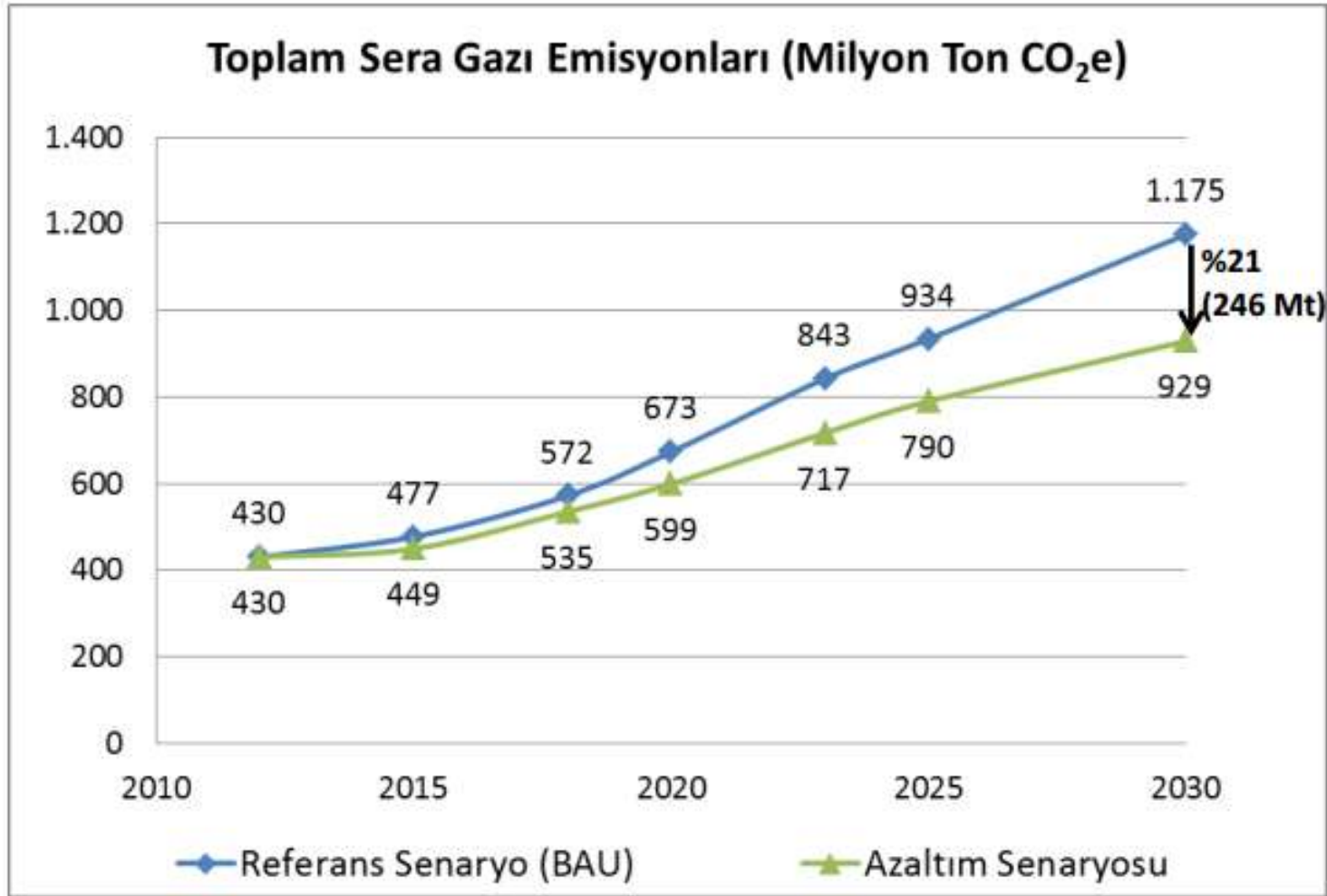
- mevcut emisyonlar aynen sürerse yüzyıl sonuna kadar ulaşılabacak ısınma miktarı $4,8^{\circ}\text{C}$
- Kyoto sonrası alınan mevcut hedefler yerine getirilirse bu ısınma $3,6^{\circ}\text{C}$
- Paris'te sunulan INDC'lerdeki son hedefler tutturulursa $2,7^{\circ}\text{C}$
- Mevcut INDC'lerle ısınmanın $2,7^{\circ}\text{C}$ 'de kalma ihtimali %50

Grafikte en alttaki koyu yeşil hat, emisyonların 1,5 derece hedefi için, hemen üstündeki açık yeşil çizgi ise 2 derece için inmesi gereken düzeyi gösteriyor. Kırmızı çizgi mevcut INDC'lerin sağlayacağı (%50 olasılıkla 2,7 dereceyi garanti eden) azaltımı gösteriyor.

TÜRKİYE'NİN ULUSAL KATKI NİYET BEYANI (INDC)

**Ulusal Şartların
ışığında adiliyet ve
çabaların ölçęi**

Türkiye, sürdürülebilir kalkınma sürecine devam etmek durumundadır.

Hızlı bir sanayileşme ve şehirleşme süreci son 30 yıldır Türkiye’de devam etmektedir.

Ülkemiz, küresel ölçekte sanayi devriminden bu yana kümülatif emisyonların sadece %0.7’sinden sorumludur.

Enerji ithalatı payı Türkiye’nin cari açığında önemli bir paya sahiptir. Türkiye sınırlı enerji kaynaklarını kullanmak zorundadır.

İklim değişikliği ile mücadelede ülkemiz mali ve teknolojik kısıtlara sahiptir.

Bu doküman ile sunulan ulusal katkı niyeti, iklim değişikliği ile mücadeleye yönelik tüm sektörlerde ilave plan, politika ve tedbirler içermektedir.

Niyet Edilen Ulusal Katkı ile Yürütülmesi Öngörülen Plan Politikalar

Enerji

- Güneş enerjisinden elektrik üretiminin 2030 yılına kadar 10 GW kapasiteye ulaşması
- Rüzgar enerjisinden elektrik üretiminin 2030 yılına kadar 16 GW kapasiteye ulaşması
- Mümkün olan tüm hidrolik kapasitenin kullanılması
- 2030 yılına kadar 1 adet nükleer santralin devreye alınması
- Elektrik üretiminde ve şebekesindeki kayıp oranının 2030 yılında %15 seviyesine düşürülmesi
- Kamu Elektrik Üretim Santrallerinde Rehabilitasyon çalışmaları
- Elektrik Üretiminde Yerinden Üretim, Kojenerasyon ve Mikrokojenerasyon Sistemlerinin Yaygınlaştırılması

Sanayi

- Enerji Verimliliği Strateji Belgesi ve Eylem Planının uygulanması ile enerji yoğunluğunun azaltılması
- Sanayi tesislerinde enerji verimliliği uygulamalarının hayata geçirilmesi ve verimlilik artırıcı projelere mali destek sağlanması
- Uygun sektörlerde atıkların alternatif yakıt olarak kullanılmasının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması

Yutak Alanlar

- Yutak alanların artırılması ve arazi bozulmasının önlenmesi
- Orman Rehabilitasyon Eylem Planı ve Ağaçlandırma Seferberliğinin uygulanması

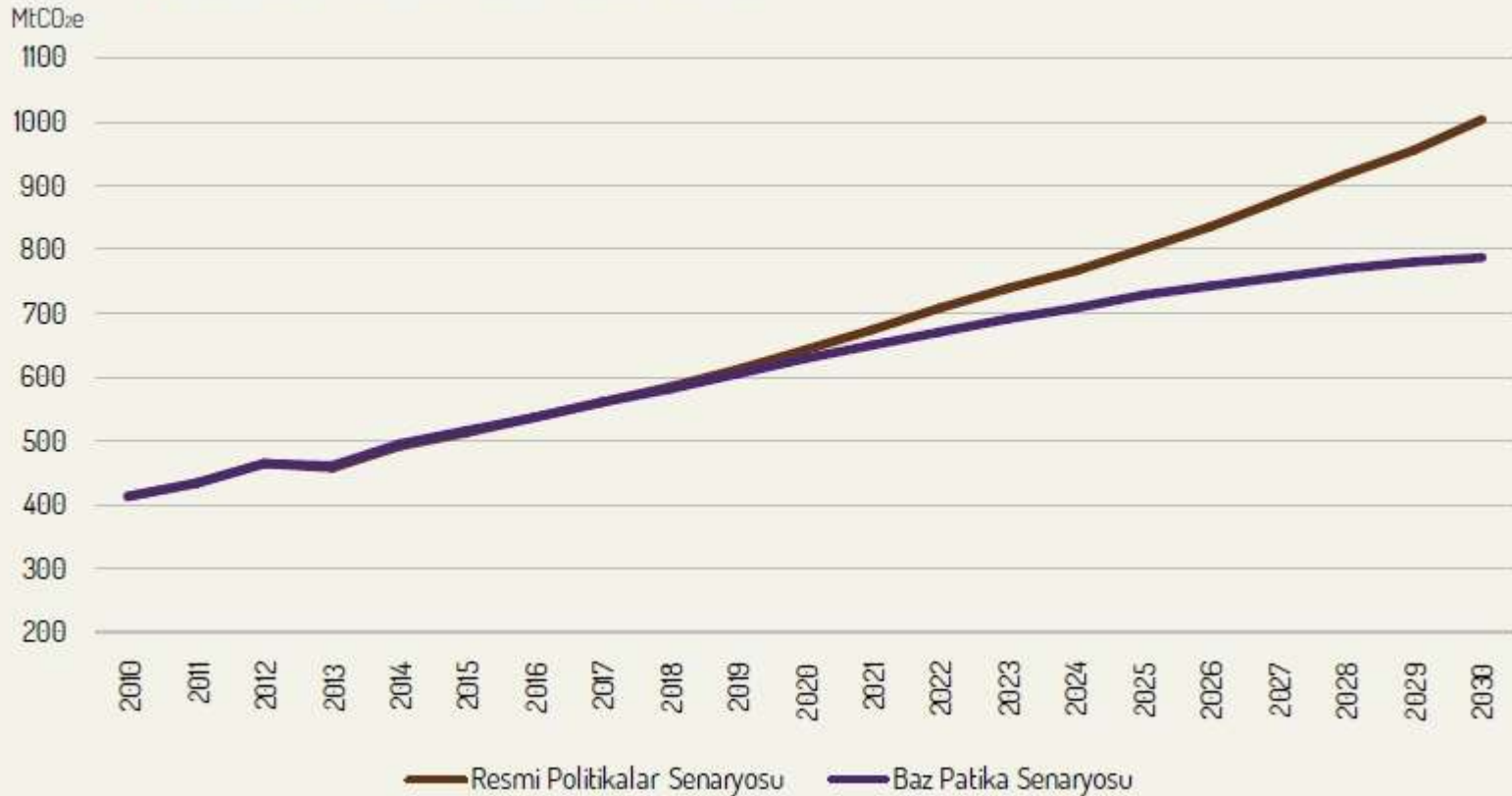
Ulaştırma

Tarım

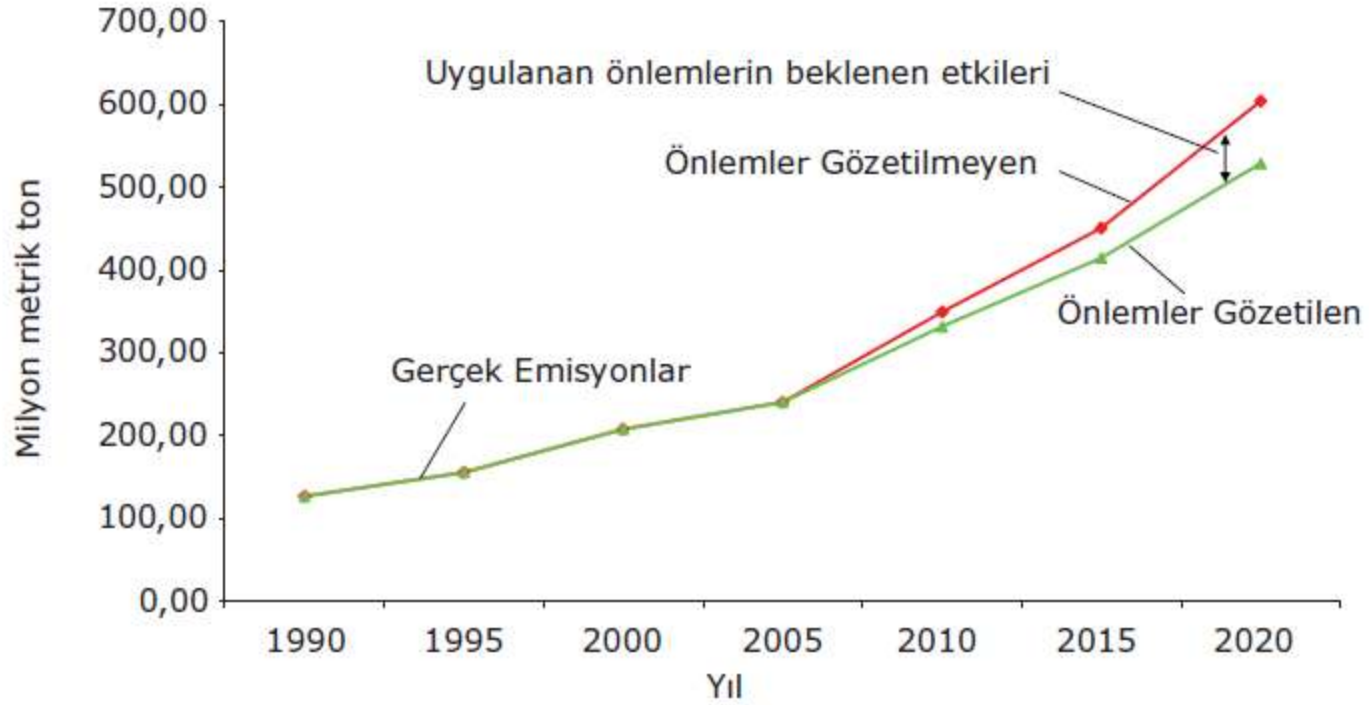
Binalar ve Kentsel Dönüşüm

Atık

Şekil 3: Resmi Politikalar ve Baz Patika Senaryolarına Göre Türkiye'nin Toplam Yıllık Sera Gazı Emisyon Projeksiyonları (2010-2030)

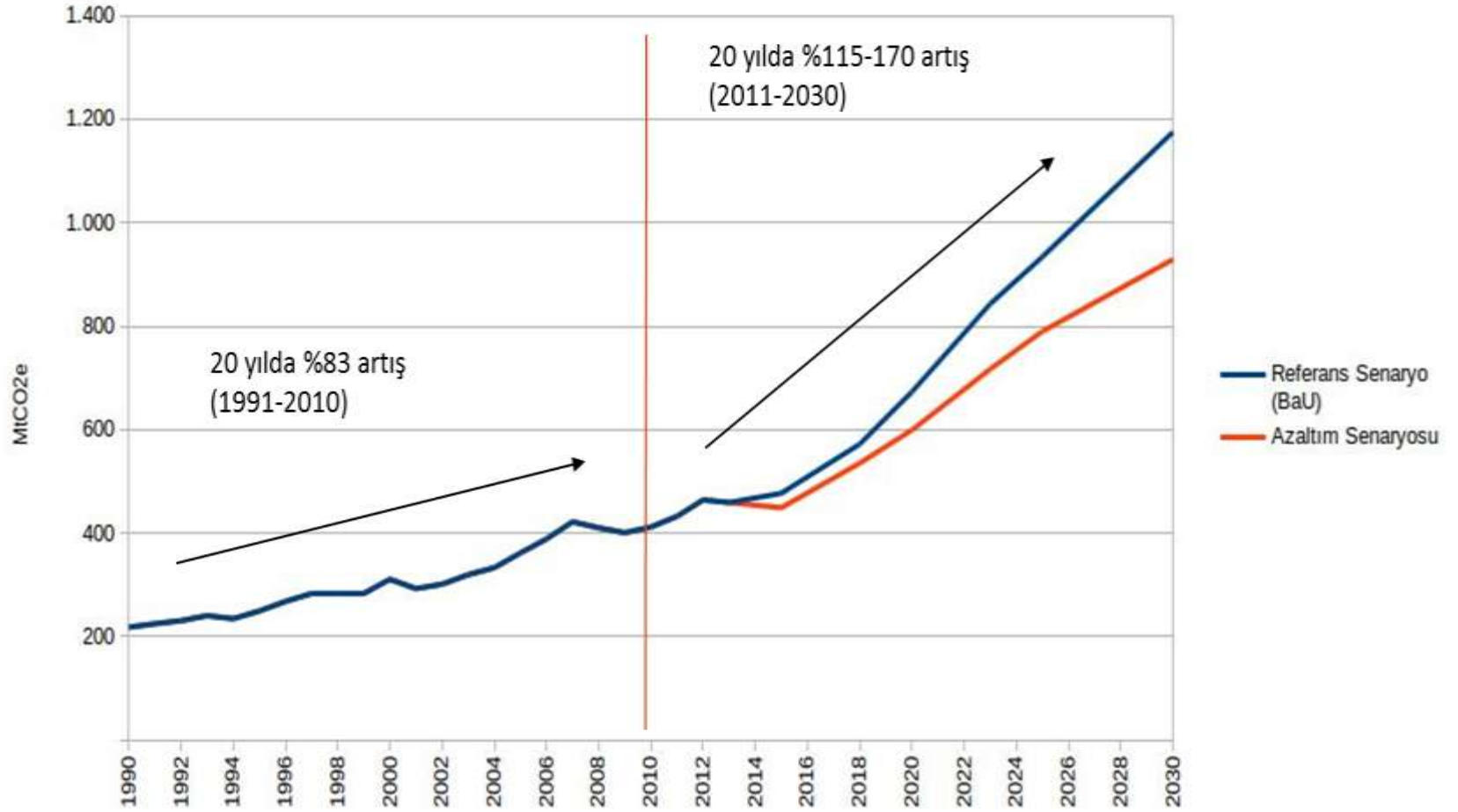

Türkiye'nin emisyon artışında %5 büyüme patikası (üstte) ve gerçekçi büyüme (%3,45) patikası (altta) – Kaynak: Türkiye İçin Düşük Karbonlu Kalkınma Yolları ve Öncelikleri – İstanbul Politikalar Merkezi, WWF Türkiye, 2015

Şekil 5.17 Ulusal CO₂ Emisyonları, Önlemler gözetilmeyen (Referans) ve Önlemler gözetilen (Talep Yönetimi) Senaryolar

2007'de yayımlanan Türkiye'nin Birinci İklim Değişikliği Ulusal Bildirimi'nden

ELEKTRİK ÜRETİM SEKTÖR RAPORU-2015

Bu politikalar temelinde 2023 yılı için oluşturulan arz güvenliği, yenilenebilir enerji kaynakları ve enerji verimliliğine yönelik bazı hedefler özetle şöyledir:

- Bilinen linyit ve taşkömürü kaynaklarımızın tamamının elektrik üretiminde kullanılması,
- İki nükleer santralin devreye alınması ve üçüncü nükleer santralin inşaatına başlanması,
- Nükleer enerjinin kurulu gücümüz içindeki payının en az %10'a çıkartılması,
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji arzındaki payının %30'a çıkarılması,
- Teknik ve ekonomik olarak değerlendirilebilecek hidroelektrik potansiyelin tamamının elektrik üretiminde kullanılması,
- Rüzgar enerjisi kurulu gücünün 20.000 MW'a çıkarılması,
- Jeotermal enerjisinden elektrik üretimi açısından kurulu gücün 600 MW'a çıkarılması,
- Enerji yoğunluğunun (GSYH başına tüketilen enerji miktarı) 2011 yılı değerine göre en az %20 azaltılması,
- Elektrik enerjisi kurulu güç kapasitesinin 110.000 MW'ın üzerine çıkarılması,
- Toplam elektrik üretiminin 440 milyar kW-saat'e yükseltilmesi.

Ülkemizin yakaladığı yüksek büyüme oranları sonucunda enerji talebi de hızla artmakta ve önümüzdeki yıllarda da bu eğilimin devam edeceği hesaplanmaktadır.

Olumlu yönler

- Türkiye ilk kez sera gazı emisyon azaltımı (artıştan azaltım şekilden de olsa) yapma niyetini resmen beyan etmiş ve sekreteryaya sunmuştur. Bu da Türkiye'nin iklim değişikliği için emisyon azaltım sorumluluğunu resmen ve fiilen kabul ettiği anlamına gelmektedir.
- Türkiye böylece Sözleşme ve Kyoto süreçlerinin aksine güncel olarak Paris anlaşmasının tarafı olmuştur.
- Bildirilen artıştan azaltım hedefi herhangi bir finansal destek şartına bağlanmamıştır.
- Türkiye'nin INDC'sinde rüzgar ve güneş enerjisinin artırılması için hedef bildirilmiştir.

Eksik ve yanlışlar:

- Tahmin edilen baz (referans) senaryo gerçekçi olmayan bir emisyon artış patikası öngörmektedir. Bu nedenle bildirilen %21 artıştan azaltım büyük olasılıkla yanlış bir referans senaryoya dayandığı ve gerçekçi patikaya göre artış öngördüğü için geçersizdir.
- Türkiye'nin INDC'de belirttiği emisyonlarını artırma öngörüsü çok yüksektir ve küresel ısınmayı 2 derecede sınırlamaya yönelik uluslararası hedefle uyumsuzdur.
- Emisyonların tepe noktasına ulaşacağı bir yıl öngörmemesi, emisyonlar dünya çapında azalma eğilimine girdiğinde ve Çin gibi hızlı büyüyen ülkeler bile 2030'a doğru tepe noktasına ulaşıp azaltmaya başladıklarında, Türkiye'nin hala artışa devam etme niyetinde olduğunu göstermektedir. Bu tür bir yaklaşım, Türkiye'nin uluslararası müzakerelerde yine yalnızlaşmasına neden olabilir.
- INDC'deki enerji eylemleri arasında hidroelektrik potansiyelin tamamını kullanma ve nükleer enerji santralleri kurma hedefi doğa tahribatına ve sosyal sorunlara yol açmaktadır. İklimi koruma hedefinin ekolojiye aykırı politikalarla gerçekleştirilmeye çalışılması yanlıştır.
- Belirlenen %21 artıştan azaltım hedefinin dayandığı projeksiyon ve modelleme kamuoyuyla paylaşılmamış ve gizli tutulmuştur. Bu nedenle referans senaryonun ve azaltım hedefinin nasıl bir öngörüye dayandığı ve kullanılan metodoloji belirsizdir.
- Hedefin belirlenme sürecinde uzmanlar, akademik çevreler ve sivil toplum müzakereye dahil edilmemiş, sadece kamu ve iş çevrelerinin dahil olduğu katılımcı olmayan bir süreç işletilmiştir.

Sonuç olarak;

Önümüzdeki dönemde Türkiye'nin INDC'sini revize etmesi ve azaltım hedefini gerçekçi öngörülerle, küresel iklim adaleti ve hakkaniyet ölçüsünde yeniden belirlemesi; böylece gerçek anlamda, düşük karbonlu, ekolojik bir kalkınma anlayışını temel almaya başlaması gerekmektedir.